

NORGES HØYESTERETT

Den 14. mai 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-00908-A, (sak nr. 2004/391), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

mot

A (advokat Arne Meltvedt)

B (advokat Erik Keiserud)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Lund**: Saken gjelder spørsmålet om en 15-åring har gitt straffriende samtykke til legemsfornærmelser i form av innsprøyting av amfetamin i blodårene, jf. straffeloven § 235.
- (2) Ved tiltalebeslutning av 30. november 2001 ble A, født 00.00.1966, og B, født 00.00.1954, satt under tiltale ved Oslo tingrett for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd, jf. § 232. Grunnlaget var at A og B henholdsvis 15. mars 2001 i Oslo og 26. mai 2001 i X "injiserte en dose amfetamin, og injiserte deretter ytterligere doser med amfetamin inn i blodårene til C, f. 00.00.86". Tiltalen gjaldt for begge vedkommende også overtredelse av straffeloven § 162 første ledd, jf. femte ledd, for ved samme anledninger å ha overdratt brukerdosene til C. For B omfattet tiltalebeslutningen dessuten en rekke andre forhold.
- (3) Ved Oslo tingretts dom av 17. januar 2003 ble A frifunnet. Frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 228, jf. § 232, var begrunnet i at C hadde gitt straffriende samtykke etter straffeloven § 235 til innsprøytingen av amfetamin; frifinnelsen for overtredelse av straffeloven § 162 første, jf. femte ledd, er ikke begrunnet i tingrettens premisser. B ble frifunnet for overtredelse av straffeloven § 228, jf. § 232 med samme begrunnelse som for A. Han ble domfelt for ett tilfelle av overdragelse av amfetamin til C og for de fleste andre forhold i tiltalebeslutningen.

- (4) Påtalemyndigheten anket lovanvendelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt frifinnelsene for overtredelse av straffeloven § 228, jf. § 232, til Borgarting lagmannsrett. Ved kjennelse av 21. november 2003 forkastet lagmannsretten ankene. Kjennelsen ble avsagt under dissens. I likhet med tingretten fant lagmannsrettens flertall at C hadde gitt straffriende samtykke til legemsfornærmelsene. Mindretallet mente at samtykket ikke fritok for straff.
- (5) Påtalemyndigheten har påanket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken, som gjelder begge de tiltalte, retter seg mot lagmannsrettens lovanvendelse. Det gjøres gjeldende at straffeloven § 235 ikke kan forstås slik at en 15 år gammel pike som C kan gi straffriende samtykke til de legemsfornærmelser det er tale om.
- (6) Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.
- (7) På grunnlag av lagmannsrettens domsgrunner – og tingrettens som lagmannsretten tiltrer – legger jeg følgende faktiske forhold til grunn:
- (8) Etter å ha stukket hjemmefra til Oslo den 14. mars 2001 oppsøkte C en venninne som bodde på hospits. C hadde da brukt hasj et halvt års tid. Venninnen brukte hasj, amfetamin og ecstasy. Sammen med venninnen og en mann, som også bodde på hospisset, dro C til en annen leilighet der venninnen og mannen kjøpte amfetamin og satte hver sin sprøyte på seg selv. C oppløste noen amfetaminrester i vann og drakk det.
- (9) De tre gikk deretter tilbake til hospisset og satte seg på mannens rom. Hva som der skjedde, er noe uklart. Mannen har vært tiltalt i denne saken for å ha satt en sprøyte amfetamin på C, men dette ble ikke funnet bevist av tingretten og, etter påtalemyndighetens anke, heller ikke av lagmannsretten.
- (10) Etter å ha forlatt hospisset, satt C på en benk utenfor, frøs og var deprimert. A kom forbi og spurte om hun hadde heroin. C svarte nei. A inviterte henne med seg hjem, kokte te til henne og sørget for at hun fikk varme i kroppen. C fortalte henne at hun denne kvelden/natten hadde brukt amfetamin for første gang. A fikk deretter penger av C for å gå ut og kjøpe amfetamin. Da hun kom tilbake, satte hun først en sprøyte på seg selv. Etter at C, som visste hva amfetamin var og at hun gikk et trinn opp i forhold til hasj, gjentatte ganger hadde bedt om det, og A hadde advart henne om farene ved bruk av amfetamin, satte A en sprøyte på C. Dosen var liten, og C merket liten virkning av den. Hun dro hjem ut på ettermiddagen. Senere kontaktet hun igjen A som hun følte tok seg av henne.
- (11) I midten av april 2001 traff C B første gang hjemme hos A. B så da at A satte en sprøyte på C. Hun utvekslet telefonnummer med ham, og den 26. mai møttes de i X. Deretter kjørte de til Oslo i hans bil. På veien til Oslo spurte han om hun ville ha en sprøyte amfetamin. C, som på dette tidspunktet hadde fått sprøyter med amfetamin ca. 20 ganger, svarte ja, og han satte en sprøyte på henne. Sprøyten ga virkning. I Oslo kjøpte B amfetamin, og på veien tilbake fikk hun en ny sprøyte.
- (12) Straffeloven § 235 sier at straff etter straffeloven § 228 og § 229 ikke kommer til anvendelse når det foreligger samtykke til handlingen. Bestemmelsen gjelder også når handlingen bedømmes etter § 232. Når det gjelder forståelsen av den, har lagmannsretten vist til tingrettens domsgrunner. Tingretten har, under henvisning til Matningsdal og

Bratholms kommentarutgave til straffeloven, lagt til at grunn at bestemmelsen ikke stiller spesifiserte habilitetskrav, og at samtykket kan være gyldig selv om den samtykkende er 15 år. Men vilkåret for straffrihet er at vedkommende ”skjønner rekkevidden av handlingen og kan vurdere konsekvensene. Inngrepets art og omfang har derfor stor betydning”.

- (13) Dette er en riktig lovforståelse. Det sier seg selv at det spiller stor rolle ved vurderingen at det dreier seg om en 15-åring med den begrensede modenhet og livserfaring dette betyr. Det er ingen holdepunkter i domsgrunnene som viser at tingretten eller lagmannsretten ikke har hatt det for øye.
- (14) Jeg har oppfattet aktors prosedyre om forståelsen av straffeloven § 235 slik at 15-åringer ikke kan gi straffriende samtykke til legemskrenkelser uten aktverdig grunn, og at det ved siden av det sterkt klanderverdige ved å gi en 15-åring sprøyter med amfetamin, spiller særlig rolle ved bedømmelsen at dette ble gjort av langt eldre personer. Det er blant annet vist til at aldersgrensen for å kunne samtykke i seksuell omgang er 16 år og til alkohollovens aldersgrenser for skjenking mv.
- (15) Det er klart at det ikke kan innfortolkes noe krav om aktverdig grunn i straffeloven § 235. Jeg har også vanskelig for å se at det kan trekkes noen slutninger fra de påberopte bestemmelsene som er begrunnet i andre hensyn enn straffelovens regel om samtykke til legemskrenkelser. De hensyn til beskyttelse av mindreårige som er trukket frem av påtalemyndigheten for å se bort fra samtykket, ivaretas dessuten fullt ut av narkotikalovgivningen. I forhold til narkotikalovbruddene trer de legemsfornærmelser det her er tale om, helt i bakgrunnen. Og det kan etter min mening ikke spille noen rolle for bedømmelsen av samtykket at sprøytene her ble satt av tilårskomne og ikke av langt yngre personer.
- (16) Heller ikke kan det trekkes noen avgjørende slutning fra aldersgrensen på 16 år for fornærmedes rett til å motsette seg begjæring om påtale for legemsfornærmelse, jf. straffeloven § 78 første ledd, som aktor også har vist til. Samtykke som straffrihetsgrunn går i flere henseender lenger enn retten til å motsette seg påtale, jf. at denne retten ikke omfatter overtredelser av § 229 der påtalen er ubetinget offentlig.
- (17) Ved den konkrete lovanvendelsen, som må ses i sammenheng med beskrivelsen av de faktiske forhold, har lagmannsrettens flertall spesielt gitt uttrykk for at C, selv om hun bare var 15 år, var godt kjent med hva bruk av narkotika innebar, at hun visste at hun ved å prøve amfetamin gikk ett skritt opp i forhold til hasj og at hun selv aktivt hadde oppsøkt rusmiljøet.
- (18) Når det gjelder bedømmelsen av samtykket i forhold til A, har flertallet fremhevet at C ga henne penger for å kjøpe amfetamin og maste på henne om å sette sprøyten. Flertallet var ”ikke i tvil om at hun med den erfaring og kjennskap til stoff som hun hadde, godt forsto hva hun gjorde og hva hun bega seg inn på – hvilket hun også ga uttrykk for i retten”.
- (19) For B har flertallet vist til sine vurderinger av samtykket overfor A og fremhevet at C den 26. mai 2001 hadde fått amfetaminsprøyter ca. 20 ganger og derfor var bedre kjent med stoffet og dets virkninger. Flertallet gir uttrykk for at ”[s]likt sett står hennes samtykke overfor B enda sterkere ... , selv om Bs opptreden overfor en så ung person på den annen

side var sterkt klanderverdig og burde ha vært tillagt vekt som et straffskjerpene moment i forhold til overtredelsen av straffeloven § 162, første ledd ...”.

- (20) Jeg kan ikke se at det er noen feil ved lagmannsrettens konkrete lovanvendelse.
- (21) Anken må etter dette forkastes.
- (22) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (23) Dommer **Matningsdal:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Mitsem:** Likeså.
- (25) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (26) Justitiarius **Schei:** Likeså.

- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.